

jsou-li tu zákonné podmínky k vydání takového nařízení, zda nenáleží prostě jen vládě a nemá význam jen pro její zodpovědnost vůči sněmovnám. Co vykládá dovolání, že vláda není zmocněna vydávati nařízení se zpětnou působností a tedy proti §u 5 obč. zák. vyříditi lze prostým poukazem na ustanovení §u 1 (2) zmocn. zák., kde vypočítány jsou poměry, na jejichž úpravu se zmocnění nevztahuje a jež tedy vláda nařízením upravovati nesmí. K poměrům tam taxativně vyjmenovaným však poměr, o který v našem nařízení jde, nikterak nenáleží. Kdyby ovšem nařízení vybočovalo z rámce zmocnění, porušujíc zákaz cit. §u 1 (2) — v kteréž příčině musí soud platnost jeho zkoumati, protože, přestoupí-li tuto mez, platnost zákona nemá, ba jest přímo contra legem cit. odstavce — nebylo by lze k němu hleděti. Poněvadž tedy není ve zmocňovacím zákoně zakázáno, opatřiti nařízení na základě něhož vydaná zpětnou působností, jest ustanovení §u 1 (1) cit. nař., že drahotní přírážku jím ustanovenou lze vybírat (jen) z pojištění uzavřených před jeho účinností, platné, třeba že tu o zpětný účinek jde, an se to dotýká práv smluvních již nabytých. Co dále dovolání vykládá, že Stálý výbor nemůže dle odst. 8 lit. a) opatřením svým ukládati občanům trvalé finanční povinnosti, a že to musí platiti i pro vládní nařízení našeho druhu, ježto prý zákonodárná pravomoc vlády nemůže býti širší než moc Stálého výboru, na to dlužno odvěti, že ustanovení má na mysli, jak z celého odstavce, jenž i jinak jen o veřejnoprávních opatřeních mluví, zřejmě plyne, jen trvalé finanční povinnosti státo-občanské (zvláště též slovo »občanům«), tedy veřejnoprávní, jež ovšem i zmocňovací zákon v §u 1 (2) vylučuje, nepřipouští je nařízením zatěžování jednotlivců veřejnými dávkami, že však se to na úpravu poměrů soukromoprávních nijak nevztahuje. Rovněž tak nemístnou jest obdoba §u 53 (5) úst. list., dle něhož Opatření Stálého výboru pozbývá platnosti, nebylo-li sněmovnami schváleno do 2 měsíců od té, co se sešly. Na nařízení vydaná dle zmocňovacího zákona nelze to rozšiřovati, protože zmocňovací zákon v §u 3 podrobně a přesně stanoví, kdy nařízení platnosti pozbývá, a ustanovení ta ovšem se obsahem svým liší od cit. ustanovení ústavní listiny.

Čís. 2214.

Úrazové pojištění dělnické.

Jest úrazem »podnikovým«, byl-li zaměstnanec v závodě pokousán psem, třebaš cizím. Byl-li pes psem zaměstnavatele, nepřichází v úvahu jeho ručení dle §u 1320 obč. zák.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1923, Rv I 742/22.)

Žalobkyně, zaměstnaná v továrně žalovaného, jdouc za dne z tovární kanceláře přes dvůr hledati dělníky, byla napadena utrhnutím se hlídacím psem a pokousána. Žalobě o náhradu škody proti továrníku processní soud prvního stádu vyhověl. Nepřistoupil sice na stanovisko žalobkyně, že jde o úraz podnikový, uznal však žalovaného zodpovědným podle §u 1320 obč. zák. Odvolací soud ji zamítl.

D ů v o d y: V tomto sporu jde především o řešení otázky, zda úraz, o nějž žalobkyně náhradní nárok opírá, jest úrazem podnikovým ve smyslu zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. z r. 1888 čili nic. První soud zodpověděl otázku tu záporně, odůvodniv to tím, že pes, jenž žalobkyni pokousal, byl určen ku hlídání jen v noci, kdežto úraz se stal za dne, že i hlídání v noci mělo jen ten účel, aby cizí lidé nevnikli do místností závodních a do bytu žalovaného a jeho zřízenců, že však jinak nesloužil pes nikterak samému provozování podniku a že o úrazu podnikovém nemůže tu býti řeči, jelikož zákon úrazový má na zřeteli jen úrazy vzniklé z příčin technické povahy. Právem vytýká odvolatel, že v tomto směru byla věc prvním soudem nesprávně posouzena po stránce právní. Pojem úrazu podnikového v zákoně samém není přesně vymezen. Že k pojmu tomu nestačí již sama časová nebo místní souvislost mezi úrazem a podnikem, nýbrž že je třeba k tomu příčinné souvislosti, v tom shodly se nauka i praxe. Různost náhledů vzešla však o tom, v čem tento příčinný vztah je hledati. Jedni byli názoru, že výraz »v podniku« je bráti ve smyslu objektivním, že značí tolik jako »v závodě« a že úraz musí býti následkem zvláštního nebezpečí, spojeného s provozem podniku. Druzí zastávali náhled, že úrazem »v podniku« rozuměti jest úraz při činnosti v podniku, nebo při činnosti v zájmu podniku, že tedy spojitost onu je bráti ve smyslu subjektivním, že úrazem podnikovým jest úraz ve službě a že k příčinné souvislosti stačí, byla-li činnost v podniku jen jedinou z příčin, jež přivodily úraz (tak zejména Menzel). Náhled tento nabyt vrchu a v praxi ustálil se názor, že úrazem podnikovým je »náhlé porušení zdraví nebo těla, způsobené zevním vlivem při pojištěné práci«. Praxi této dostalo se schválení zákonem ze dne 21. srpna 1917, čís. 363 ř. zák., jenž stanovil, že úrazům v podniku na roveň postaveny jsou úrazy, jež stanou se při takových domácích nebo jiných výkonech, k nimž je pojištěnec vedle zaměstnání, pojišťovací povinností zakládajícího a po jeho dobu přibrán podnikatelem nebo jeho jménem, a rovněž úrazy, přihodivší se cestou z bytu do práce nebo z práce do bytu, pokud v této cestě nenastalo přerušení odůvodněné vlastním zájmem pojištěncovým. Z toho vidno, že není správným názor prvního soudu, že úrazový zákon má na mysli jen úrazy, vzešlé z technické povahy podniku samého. V případě, o který jde, stal se žalobkyni úraz na továrním dvoře, tedy v závodě samém, v obvyklé době pracovní a při výkonu služebním, totiž při tom, když hledala dělníky, by s ní šli na poštu pro balíky; úraz přivoděn byl psem, určeným ku hlídání továrny, na továrním dvoře. K provozu podniku továrního patří také bezpečné uschování a opatrování zásob surovin a vyrobeného zboží a slouží proto i hlídací pes k účelům podniku. Že psa nebylo třeba ku hlídání i za dne, je vzhledem k vývodům shora uvedeným nezávažným. Rozhodným je, že úraz stal se žalobkyni při jejím služebním výkonu, a v souvislosti s podnikem, při čemž mimo to je tu i místní i časová souvislost. Jde tedy o úraz podnikový. Z přípisu úrazové pojišťovny dělnické ze dne 1. července 1921 vychází na jevo, že pojišťovna odmítla úřední jednání jedině proto, že prý dle jejího vyšetření nebyla žalobkyně následkem úrazu vůbec nezpůsobilou k práci a že tedy nebylo tu předpokladů §u 6 úř. zák. Odůvodnění toto neodpovídá ovšem výsledkům průvodního ří-

zení, jelikož dle zjištění prvního soudu byla žalobkyně následkem utrpeného úrazu po 6 neděl nezpůsobilou k práci, jednak úplně, jednak částečně. Jde-li však o úraz podnikový ve smyslu §u 1 úrazového zákona, mohla by se žalobkyně domáhati na žalovaném náhrady škody ze zákona jedině tehda, kdyby byl žalovaný úraz její přivodil úmyslně (§ 45 úr. zák.). Toho však žalobkyně ani netvrdí. Bylo proto žalobní nárok, pokud jej žalobkyně opírala jedině o to, že žalovaný jako majitel psa opomenul jej řádně opatřit, zamítnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Předestati dlužno, že § 1 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. pro rok 1888 doznal změny zákonem ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n., byv v jeho čl. II. novým zněním nahrazen, v němž předpis pro tento spor rozhodný zní nyní: »všichni dělníci zaměstnaní v továrnách a« (vypočítávají se podniky jiných druhů) »jsou pojištěni proti následkům úrazu při házejících se při provozování podniku (úrazu podnikových)«, kdežto § 5 ve znění zákona ze dne 21. srpna 1917, čís. 363 ř. zák. zůstal nezměněn, nebyv dotčen ani zákonem čís. 207 sb. z. a n. pro rok 1919, ani dalším zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 300 sb. z. a n. a konečně, že zákon čís. 207 1919 nabyl v celém rozsahu účinnosti dnem 1. července 1919 (vl. nař. ze dne 19. května 1919, čís. 336 sb. z. a n.), tedy ještě před sporným úrazem, jenž se přihodil dne 23. října 1920. Úrazům v podniku se přiházejícím klade § 5 v doslovu zákona čís. 363 1917 na roveň jisté úrazy, přihodivší se mimo podnik, ale o takový tu nejde. Aby úraz byl pokládán za podnikový, nežádá se nic více, než aby se přihodil při provozování podniku, t. j. když dělník byl v podniku za účelem vykonávání svého zaměstnání. A to v tomto případě dopadá, neboť žalobkyně zaměstnána jest v továrně žalovaného ve výpravně, a v době úrazu měla jíti na poštu pro balíky, došla si do kanceláře pro nákladní listy a šla na dvůr hledat dělníky, kteří by s ní na poštu šli. Jakým způsobem se úraz stal, je dle doslovu zákona, jenž o jeho puvodu, druhu a způsobu vůbec nemluví, docela lhostejno. Žádá se prostě úraz. Je tedy lhostejno, že pes, jenž žalobkyni kousl, byl chován k vůli tomu, by v noci továrnu hlídal, a sloužil tedy k účelům podniku, neboť, kdyby to mělo býti rozhodným, muselo by se ovšem logicky dojít k výsledku, že tu o úraz podnikový nejde, protože úraz stal se ve dne, kdy pes podniku nesloužil. V pravdě však byl by tu úraz podnikový i tehdy, kdyby pes s podnikem neměl nic společného a byl pouze chován v domácnosti podnikatelově, nebo byl třeba i psem docela cizím. Stačí každý úraz, jen stal-li se při provozování podniku, t. j. při podnikovém zaměstnání dělníka. Zákon jest dán ve prospěch dělníka, i jest to dvojí veliká výhoda, kterou mu přináší: jednak jest dělník zajištěn proti úrazu i tehdy, kdy podnikatel by zaň nercučil na př. zde, kde by žalovaný dle §u 1320 obč. zák. zodpověden nebyl, jednak není uspokojení jeho nároku odvislé od osudu podnikatelova jmění, nýbrž jest zabezpečeno pro vždy. Zákon tedy nesmí již v zájmu dělnictva samého ve svém dosahu býti omezován

výkladem, odporujícím jeho duchu a tendenci, třeba z nahodilých příčin v konkrétním případě, jako zde, dělník by to pokládal pro sebe za výhodné. Jde-li však o úraz podnikový, není žalovaný dle §u 46 úr. zák. z následků úrazu vůbec práv a § 1320 obč. zák. nepříjde na řadu.

Čís. 2215.

Jak dalece ručí dráha dle nařízení o koncesování železnic ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. za poškození movitostí na sousedících pozemcích.

Bezvýjimečné ručení podnikatele za poškození třetího není obecnou zásadou tuzemského práva.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1923, Rv I 749/22.)

Žalobkyně vykládala na železniční stanici len s vagonu na povozy. Jiskrou z komína projíždějící lokomotivy byl len, vyložený na povoze, zapálen a shořel. Žaloba proti dráze o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

§ 10 písm. b) nař. ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. předpisuje, že podnikatelstva drah jsou povinna: 1. nahraditi všecku škodu na statku veřejném i soukromém, která vzešla ze stavby dráhy, a 2. učiniti taková opatření, aby sousední pozemky, budovy atd. ani za stavby dráhy ani později škody neutrpěly, a jsou práva z takových poškození. Příklad 1. jest vyloučen, protože nejde o škodu způsobenou stavbou dráhy. Avšak ani ustanovení čís. 2 nelze na tento případ vztahovati. Vztahuje se sice na škody způsobené provozem dráhy (»později«), avšak to jen na škody, způsobené na předmětech, jež jsou s tělesem dráhy (trati) v neustálém spojení, jaké ovšem nezprostředkuje se jinak, než nepřetržitostí půdy (pozemků); to jasně vychází už ze slov »sousední pozemky, budovy atd.«, kteréž »atd.« zřejmě neznamena nic jiného než jiná zařízení na sousedních pozemcích se nalézající, třeba nespádala pod pojem budov, na př. kryty studní, ohrady, ploty, vždy ale zařízení, jež s přilehlými pozemky jako jejich příslušenství (§ 294–297 obč. zák.) v trvalém spojení se nalézají. To plyne také z výrazu »taková opatření«, jehož správný smysl se podá jen ze souvislosti s výrazem »sousední pozemky«; myslit se tu opatření stálá, protože sousedství pozemků je stálé a proto i ochrana jich proti nebezpečím, vyplývajícím z provozu dráhy, musí býti stálá. Ovšem ale ručí dráha za škody na těchto předmětech provozem způsobené přes to, že snad opatření vhodná učinila, neboť druhá věta, která toto ručení ukládá, vyslovuje naprostý příkaz, nekladouc za podmínku zavinění dráhy, zejména též ne opominutí potřebného opatření; do té míry tedy zákon ukládá dráze ručení zavinění. Avšak za škody jiné, než na přilehlých pozemcích, budovách a jiných zřízeních na pozemcích těch se nalézajících, dráha neručí. To platí zejména o všech věcech movitých,